

Binnen de vaste commissie voor Infrastructuur en Milieu hebben enkele fracties de behoefte om enkele vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de minister van Infrastructuur en Milieu d.d. 20 januari 2012 (Kamerstuk 32 127, nr. 149) inzake het ontwerpbesluit tot wijziging van het Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet (vierde tranche).

De voorzitter van de commissie,
J. F. Snijder-Hazelhoff

De adjunct-griffier van de commissie,
M. Y. Israel

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het genoemde ontwerpbesluit. De leden van de VVD-fractie zijn voorstander van de Crisis- en herstelwet omdat deze de uitvoering van ruimtelijke projecten op een zorgvuldige manier versnelt. De leden van de VVD-fractie zijn ook voorstander van het permanent maken van de Crisis- en herstelwet. Deze leden hebben met betrekking tot het voorliggende ontwerpbesluit nog enkele vragen.

De leden van de VVD-fractie vinden het een goede zaak dat de aanwijzing van ontwikkelingsgebieden en innovatieve projecten is gebeurd op verzoek van de betrokken gemeenten. De leden vragen echter wel of gemeenten voldoende op de hoogte zijn van de mogelijkheid tot het aanwijzen van ontwikkelingsgebieden en innovatieve projecten in het kader van de Crisis- en herstelwet. Is dat het geval?

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het plan van de gemeente Almere om ruimte te geven aan particulier opdrachtgeverschap bij de bouw van woningen. De leden hebben echter nog wel de vraag of het, in het kader van de Crisis- en herstelwet afwijken van het Bouwbesluit 2012, in de toekomst niet leidt tot handhavingproblemen. Krijgen de eigenaren van de betreffende woningen in de toekomst geen problemen met het feit dat is afgeweken van het Bouwbesluit 2012? Hoe wordt dat voorkomen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdA

De leden van de PvdA-fractie hebben met interesse kennisgenomen van het genoemde ontwerpbesluit. Met de voorgenomen wijzigingen kunnen zij instemmen, op één na: de toevoeging van de IJzeren Rijn. Verder hebben zij één vraag.

Als reactivering van de IJzeren Rijn plaatsvindt, wat de leden van de PvdA-fractie niet hopen, dan kan dat wat deze leden betreft alleen op de voorwaarde dat de natuur in het natuurgebied De Meinweg gespaard blijft door middel van ondertunneling of omleiding en er geen extra overlast komt voor bewoners langs de lijn. De bewoners van de omliggende wijken in Roermond moeten maximaal worden betrokken in het project om zo overlast te voorkomen. Daarbij hoort een maximale mogelijkheid van betrokkenen, bewoners, verenigingen en gemeenten, om zich te kunnen verzetten, indien noodzakelijk tot de rechter aan toe. Het opnemen van dit project onder de werkingsfeer van de Crisis- en herstelwet zou dit verhinderen. Dit kan wat de leden betreft niet de bedoeling zijn.

De leden hebben één vraag ten aanzien van het niet hoeven voldoen aan alle criteria van het bouwbesluit door particulieren die bouwen in Almere. Is het zo dat bewoners met het uitsluiten van het bouwbesluit (behalve brandveiligheid) ook de keuze krijgen tussen een warmte- dan wel een gasaansluiting? Het lijkt deze leden geen probleem als ze de mogelijkheid krijgen een verplichte warmteaansluiting (indien geregeld in het bouwbesluit) kunnen weigeren, als zij dan maar niet kunnen eisen dat zij een gasaansluiting krijgen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA

De leden van de CDA-fractie hebben met genoeg kennisgenomen van het genoemde ontwerpbesluit, maar hebben nog enkele verhelderende vragen.

Deze leden zijn verheugd dat er zo veel projecten toegevoegd kunnen worden aan de werkingsfeer van de Crisis- en herstelwet. De leden van de CDA-fractie hebben echter enkele vragen over het inzetten op het bevorderen van het verwerken van dierlijke mest, dat als doel heeft de verwerkte mest geheel of gedeeltelijk te kunnen afzetten buiten de Nederlandse landbouw en producten te maken met eigenschappen die vergelijkbaar zijn met die van kunstmest. De leden van de CDA-fractie steunen deze inzet, maar vragen of de beperking tot gebieden met een industriële bestemming wenselijk is. Zou de minister in kunnen gaan op de mogelijkheden die bestaan buiten industriële gebieden en de eventuele effecten voor de leefomgeving?

De leden van de CDA-fractie vragen bovendien waarom er niet voor gekozen is om ook kleinere mestbewerkings- en verwerkingsinstallaties met een capaciteit van minder dan 50 000 ton als nieuwe categorie in bijlage 1 op te nemen, zodat de verlening van vergunningen voor deze installaties eveneens wordt bespoedigd. Het gaat hierbij om mestverwerkinginstallaties, veelal op boerenerf met een agrarische bestemming.

Daarnaast hebben de leden van de CDA-fractie kennisgenomen van de kritische ingekomen brieven van derden met betrekking tot de Rotterdamsebaan. Derden stellen in deze brieven onder andere dat de Rotterdamsebaan niet op korte termijn gerealiseerd zou kunnen worden en niet bij zou dragen aan de werkgelegenheid. Zou de minister op deze kritische noties in kunnen gaan?

Voorts hechten de leden van de CDA-fractie er waarde aan op te merken dat de ontwikkelingen met betrekking tot het op een organische, lokale en vraaggebonden manier bouwen in Almere zeer wenselijk schijnen. Individuele keuzevrijheid en de mogelijkheid voor burgers om volgens eigen, specifieke wensen een huis te bouwen kan rekenen op steun van de leden van de CDA-fractie. De leden van de CDA-fractie maken zich echter zorgen over het voornemen van de gemeente Almere om de effecten van deze werkwijze te monitoren en te evalueren. Binnen de kortste keren kan er sprake zijn van bureaucratische rompslomp en verstrekkend overheidsdenken. Zou de minister uiteen kunnen zetten hoe zij denkt dat de evaluatieplannen van de gemeente Almere binnen de perken zullen blijven?

Tot slot vragen de leden van de CDA-fractie of de minister kan aangeven waarom (bij verassing) het zeer complexe en omstreden project de IJzeren Rijn onder de werkingsfeer van de Crisis- en herstelwet wordt gebracht, terwijl er noch over de financiering noch over het tracé enige zekerheid bestaat. Heeft de minister hierover overleg gehad met de regio, met Vlaanderen of met België? Was dit op hun verzoek?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van het genoemde ontwerpbesluit, maar hebben opnieuw enige vragen en opmerkingen.

De leden van de SP-fractie zijn opnieuw verbaasd over het feit dat onder categorie Aa een aantal projecten wordt toegevoegd dat volgens de omschrijving onder genoemd artikel «gebiedsontwikkeling met nationale

uitstraling» betreffen. Dit verbaast des te meer omdat er vanuit diverse wetsvoorstellen op het vlak van ruimtelijke ordening juist wordt uitgegaan van een Rijk dat zich terugtrekt uit de ruimtelijke ordening. Zo spreekt de minister van toenemende regionale verschillen en maatwerk en stelt zij «je gaat erover of niet». Rijksverantwoordelijkheid kan volgens de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (Kamerstuk 32 660, nr. 17) aan de orde zijn indien er sprake is van onderwerpen van nationaal belang. De leden van de SP-fractie vragen waarom de minister via deze vierde tranche via de terminologie «nationale uitstraling» in lokale (bouw) ontwikkelingen treedt, waar immers landelijke reguliere regels en wetten gelden. Ook zijn de leden van de SP-fractie benieuwd naar de omschrijving van de nationale uitstraling van bijvoorbeeld het centrumplan Eerbeek. Voor de leden van de SP-fractie wordt in de voorliggende tranche onvoldoende nut- en noodzaak voor het toevoegen van deze locatie(s) aan de werkingsfeer van de Crisis- en herstelwet aangegeven. De leden verzoeken dan ook dit per locatie – als genoemd in de vierde tranche – in de beantwoording aan te geven.

De leden van de SP-fractie vragen zich, in algemene zin, een aantal dingen af. Zo wordt er bijvoorbeeld ten aanzien van het Centrumplan Eerbeek gesteld dat geluid en geur afkomstig van bestaande, te handhaven bedrijven beperkingen meebrengen bij de realisatie van het centrumplan. Ook wordt er gesproken over het feit dat met het instrumentarium van de Crisis- en herstelwet tot een oplossing kan worden gekomen. De leden van de SP-fractie gaan er vanuit dat hiermee bedoeld wordt dat de Crisis- en herstelwet voor een periode van vijf tot tien jaar uitstel verleent, in welke periode voor de bestaande (en dus blijvende) geluid- en geurcontouren een oplossing binnen bestaande wetgeving dient te worden gevonden. Onduidelijk is welk bestuursorgaan na deze periode verantwoordelijk is voor de afwikkeling van deze projecten en welk orgaan in de toekomst controleert of de toenmalige «haken en ogen» volgens de bestaande wetten en regels in de tussenliggende jaren blijvend zijn opgelost. Ook is het op dit moment volstrekt onduidelijk wie, waar, op welke wijze na afloop van die periode zijn of haar problematiek juridisch kan laten toetsen, en welke wet(geving) dan op dat moment uitgangspunt is. De leden van de SP-fractie vragen dan ook om meer duidelijkheid hierover.

De leden van de SP-fractie zouden graag een reactie vragen op signalen van critici die stellen dat de Crisis- en herstelwet gebruikt wordt om bestaande milieuregels en dan met name geluid- en geurregels voor langere tijd, zo niet permanent, te omzeilen. De leden van de SP-fractie zijn niet tegen experimenteerwetgeving en hebben ook niets tegen de aanpak van onnodige bureaucratie, maar zij missen in het vervolgtraject de nodige zorgvuldigheid. Wat is de werkwijze wanneer tijdens het experimenteren met mestverwerking op een industrieterrein sprake is van ernstige overlast en/of gevaarlijke uitstoot? Hoe verhouden de tijdelijke experimenten zich tot de zin dat «activiteiten binnen de grenzen die door de milieuvergunning zijn gesteld moeten blijven»? Op welke wijze wordt dan op welk moment (juridisch) gewogen wat redelijk is? Op welke wijze wordt in deze projecten omgegaan met regels ten aanzien van milieueffectrapportages en met mogelijke lange termijn effecten op de ecologische hoofdstructuur?

Ook zijn er wat deze leden betreft veel toekomstige onduidelijkheden over aansprakelijkheid en schadegevolgen. Welk rechtsorgaan is er bijvoorbeeld aansprakelijk wanneer er na een periode van bijvoorbeeld tien jaar een ernstig gebrek wordt geconstateerd in een woonhuis in Almere, dat eerder gebouwd is onder artikel 6e van het genoemde ontwerpbesluit? De tekst stelt dat er moet worden voldaan aan bijvoorbeeld eisen ten aanzien

van de constructie en de brandveiligheid, maar stelt dat er niet langer hoeft te worden voldaan aan de eisen ten aanzien van de inrichting en afwerking van de woning. Wat als na verstrijken van de tijd blijkt dat er met ondeugdelijke materialen is gewerkt waardoor ernstige gezondheidsschade is verkregen? Wie is dan verantwoordelijk? Wat wordt er in dit geval bedoeld met de zin «de verantwoordelijkheid verschuift van overheid naar particuliere burger, individueel of in groepsverband»? Welke rechtspersoon is in dit geval aansprakelijk en moet dit civielrechtelijk dan wel op een andere wijze benaderd worden?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van D66

De leden van de fractie van D66 hebben kennisgenomen van het genoemde ontwerpbesluit. De leden zijn altijd kritisch geweest over het nut en de noodzaak van de Crisis- en herstelwet. Liever zien zij bij grote projecten een gedragen oplossing, waarbij het draagvlak bijvoorbeeld wordt ondersteund door een inspraakprocedure. Het beknotten van de mogelijkheden voor rechtsgang is een paardenmiddel dat lang niet altijd tot betere oplossingen leidt. Hiervoor verwijzen de leden dan ook naar de uitkomsten van de Commissie Elverding (het rapport Sneller Beter onder Kamerstuk 29 385, nr. 41) en de kritiek van de Raad van State bij de originele Crisis- en herstelwet.

De leden van de D66-fractie vragen voor alle nieuwe projecten onder de artikelen I en II naar de rationale achter het toevoegen van de genoemde projecten aan de werkingssfeer van de Crisis- en herstelwet moeten worden toegevoegd. Is er sprake van haast en kunnen de projecten niet worden aangepast, zodat ze alsnog aan de normen voldoen? Dit vanuit het oogpunt dat de betreffende normen niet voor niets zijn ingesteld. Daarnaast ontvangen deze leden graag per project een heldere toelichting op de vraag wat de link met de crisis is.

De leden van de D66-fractie hebben specifieke vragen over de plannen voor het gebied rondom de voormalige vliegbasis Soesterberg. Wat is de impact voor de omliggende Natura2000-gebieden van het tien jaar niet voldoen aan de milieukwaliteitscriteria? Is hier een analyse van gemaakt alvorens dit project toe te voegen? En concluderen deze leden terecht dat hier woningen worden gebouwd op plaatsen waar sprake is van overmatige geluidsoverlast? Of in ieder geval overlast die hoger is dan de wettelijke grenzen? Op welke manier acht de minister dit wenselijk?

De leden van de fractie van D66 hebben tevens vragen over artikel 6e waar uitzonderingen worden gemaakt op het Bouwbesluit. De leden willen graag weten waarom Almere deze uitzonderingspositie krijgt en wat de minister hiermee beoogt te bereiken. Welke signalen heeft zij ontvangen dat deze elementen uit het Bouwbesluit problemen opleveren voor met name particulier opdrachtgeverschap? Kan de minister aan de leden laten weten welke voorbeelden van particulier opdrachtgeverschap zij heeft bestudeerd om tot deze maatregel over te gaan? Van welke negatieve ervaringen was sprake?

De leden van de D66-fractie hebben tevens vragen bij artikel 6f. Specifiek willen zij weten of voor deze beslissing per se de Crisis- en herstelwet nodig is. Zijn er ook andere mogelijkheden om het betreffende doel te bereiken? Is het via bijvoorbeeld de Rijkscoördinatieregeling ook mogelijk om te komen tot één gezamenlijke omgevingsvergunning? Kan de minister voor deze leden enkele voorbeelden van vergelijkbare initiatieven benoemen en de gekozen oplossing schetsen?

De leden van de fractie van D66 hebben tevens vragen bij de toevoeging van de categorie «Verduurzaming landbouw» aan bijlage I onder artikel 10. De leden zijn van mening dat een wijziging met een dusdanige impact een aparte Kamerbehandeling behoeft. Zij zouden graag op een nader te bepalen moment meer vragen willen stellen over dit specifieke onderwerp. Is de minister bereid dit onderdeel uit het genoemde ontwerpbesluit te laten?

De leden van de D66-fractie vragen wat betreft de IJzeren Rijn welke gevolgen zij kunnen verwachten van het toevoegen van dit project aan de lijst in onderdeel B bijlage II. Welke ontwikkelingen hebben geleid tot het honoreren door de minister van een eventueel verzoek om op de lijst te komen? Dit ook in het licht van het feit dat de IJzeren Rijn in het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit aangemerkt wordt als IBM-project (project dat In Betekende Mate bij kan dragen aan luchtkwaliteit, dat wil zeggen meer dan drie procent van de geschatte verhoging in die regio). Hetzelfde geldt voor de toevoeging van het project Gebiedsontwikkeling Luchthaven Twente. Deze leden willen graag weten of er nieuwe feiten zijn die het toevoegen van dit project 13 relevant maken. Is er een investeerder gevonden die eventuele investeringen zinvol doet maken? En wat is de specifieke rationale bij de toevoeging van project 16: Rotterdamsebaan? De leden ontvangen graag een uitgebreide reactie.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de Partij voor de Dieren

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren keuren het sterk af dat de minister nog steeds doorgaat met de uitvoering van de Crisis- en herstelwet. Zij hebben met teleurstelling kennisgenomen van het genoemde ontwerpbesluit waardoor nog meer projecten niet hoeven te voldoen aan de geldende milieu-, natuur- en inspraakregels in ons land. In de ogen van deze leden is de minister er met deze wet niet in geslaagd de economische crisis aan de ecologische crisis te verbinden en is er ook nog niets gebleken van de grote voordelen die deze wet zou moeten hebben in het aanpakken van de economische crisis, wat toch steeds de verdediging is geweest van de «noodzaak» om natuur- en milieuregels drastisch te versoepelen via de Crisis- en herstelwet. Graag een reactie.

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren hebben grote bezwaren tegen het voorstel van de minister om alle grote mestvergisters onder bijlage I van de Crisis- en herstelwet te brengen. Kan de minister bevestigen dat dit betekent dat de bouw van industriële mestvergisters niet meer tegen is te houden door gemeenten, provincies en de omwonenden van deze mestvergisters? Dat de minister deze ingrijpende wijziging doorvoert onder het mom van «verduurzaming van de landbouw» stuit de leden van de fractie van de Partij voor de Dieren tegen de borst. Het vergisten van dierlijke mest, om het zo te kunnen exporteren of op andere manieren af te zetten, is wat de leden van de fractie van de Partij voor de Dieren betreft het tegenovergestelde van een duurzame landbouw. Bij duurzame landbouw staat het sluiten van kringlopen centraal volgens de leden van de fractie van de Partij voor de Dieren. Deelt de minister die mening? Mestvergiftiging maakt ons land afhankelijk van de bio-industrie voor warmte en stroom en houdt de onduurzame praktijk in stand van het importeren van tonnen veevoer waarvoor in andere landen steeds meer natuur en biodiversiteit verloren gaat. Dit is dus op geen enkele wijze behulpzaam bij het verduurzamen van de landbouw. Graag een reactie.

De staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu heeft aangegeven dat hij mestverwerking ziet als een project van nationaal belang, waarmee het

onder de Crisis- en herstelwet zou kunnen vallen. Kan die uitspraak onderbouwd worden? Waarom zou mestverwerking een project van nationaal belang zijn? Op welke manier is de Nederlandse burger gebaat bij het op industriële schaal verwerken van de resten van de bio-industrie? Kan de minister bevestigen dat het van «nationaal belang» noemen van industriële mestvergisting alleen maar wordt gedaan omdat de «aanpak» van de staatssecretarissen van EL&I en I&M zonder het verplichten van mestverwerking geen enkele concrete maatregel biedt om het enorme mestoverschot van Nederland aan te pakken? De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren willen nogmaals benadrukken dat zonder een wettelijk plafond voor de productie van mest, ook met grootschalige inzet van mestvergisting, Nederland nooit zal kunnen voldoen aan de milieueisen van de Europese Unie en dat het geen enkele zin heeft om de hoop voor de oplossing van dit hoofdpijndossier te vestigen op mestverwerking. Graag een reactie.

Kan de minister aangeven welke gevolgen het toevoegen van industriële mestverwerking op bijlage I van de Crisis- en herstelwet heeft voor burgers en specifiek voor de omwonenden van nieuw te vestigen mestvergisters? Welke mogelijkheden hebben zij nog om inspraak te leveren op plannen voor nieuwe mestverwerkinginstallaties in hun directe woonomgeving?

Kan de minister een overzicht geven van de procedures die omwonenden hebben aangespannen tegen verleende vergunningen voor mestvergisters en welke gronden zij hierbij aanvoeren? Is de minister van mening dat bezwaren van omwonenden tegen de bouw van (industriële) mestvergisters per definitie van tafel kunnen worden geveegd? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom maakt de minister het burgers en gemeenten dan nu onmogelijk om de komst van mestvergisters tegen te houden? Welke mogelijkheden hebben gemeenten nog om een vergunning voor deze industrie te weigeren? Welke veranderingen treden er verder op in het vergunningverleningsproces? Kan de minister aangeven welke criteria zij hanteert bij de keuze om gebruik te maken van haar doorzettingmacht, en wanneer zij voornemens is om deze doorzettingmacht te gebruiken bij de bouw van mestvergisters op industriële schaal? Welke bijdrage moeten grootschalige mestverwerkers leveren aan het bestrijden van de economische crisis? Onderschrijft de minister dat de Nederlandse natuur en het milieu nog steeds overbelast worden door de grootschalige veehouderij en dat het mogelijk maken van grootschalige mestverwerking dan ook het verkeerde signaal afgeeft? Kan de minister haar antwoord in deze toelichten?

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren vinden het onverantwoord om weer een groot aantal projecten aan bijlage II van de Crisis- en herstelwet toe te voegen. Op basis van welke informatie wordt besloten dat opname op de projectenlijst van bijlage II de inperking van beroepsmogelijkheden en inspraakmogelijkheden en het afwijken van de geldende milieuregels rechtvaardigt? Vindt er bij verzoeken van gemeentes voor aanwijzing van ontwikkelgebieden en innovatieve projecten een afweging plaats op de uitgangspunten van de wet, namelijk bestrijding van de economische crisis? Zo ja, via welk kader? Zo nee, waarom niet? Schiet de uitvoering dan niet het doel van de wet voorbij? Op welke manier kan de minister verantwoordelijk maken dat de landelijke overheid gemeenten wegzet door grootschalige projecten in de Crisis- en herstelwet op te nemen, zodat beroep onmogelijk wordt? Hoe verhoudt zich dit tot het uitgangspunt van de minister dat taken van het bestuur op een zo dicht mogelijk bij de burger gelegen niveau worden gelegd? Wordt er bij de plaatsing van gebieden van onderdeel B onder 2 rekening gehouden met de enorme leegstand van kantoren en winkelruimtes alsmede de vastgelopen huizenmarkt? Zo ja, op welke wijze? Zo nee, waarom niet? Deelt minister de mening dat door het bijbouwen van

woningen, kantoren en winkelruimtes een vastgoedcrisis steeds dichterbij komt? Zo nee, waarom niet? Zo ja, waarom wordt er dan steeds weer voor gekozen om dit soort projecten onder de werking van de Crisis- en herstelwet te brengen? De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren hebben zich er vooral over verbaasd dat de Rotterdamsebaan in Den Haag ook op bijlage II van de Crisis- en herstelwet wordt geplaatst. Waarom is de Rotterdamsebaan opgenomen op bijlage II, terwijl en nu net een bemiddelaar is aangesteld tussen de betrokken gemeenten? Is de minister bereid de Rotterdamsebaan van bijlage II te halen, om het proces hiervan niet te verstoren? Zijn er meer projecten op de bijlage van de Crisis- en herstelwet opgenomen, waarbij van tevoren bekend was dat niet alle betrokken overheden achter het project stonden? Zo ja, welke en op basis waarvan worden deze projecten dan toch opgenomen? Is ten aanzien van de aanwijzingen van voormalig vliegbasis Soesterberg als ontwikkelingsgebied en de bouw van woningen het de bedoeling dat het bedrijventerrein Soesterberg-Noord binnen tien jaar weg is? Zo nee, hoe zit het dan met de geluidsbelasting? Wanneer zal deze weer binnen de normen vallen?

Uit alles blijkt maar weer volgens de leden van de fractie van de Partij voor de Dieren dat de minister de Crisis- en herstelwet misbruikt om gelegenheidsplannetjes van boeren en projectontwikkelaars er doorheen te drukken, waarbij burgers, de natuur en het milieu buitenspel worden gezet. Zij vinden dit onverantwoord en vragen de minister de voorgestelde wijzigingen in te trekken. Graag een reactie.